

kodeks karny

stan prawny
10 stycznia 2019 r.

OD.NOWA

Wydawnictwo **OD.NOWA**

ul. Mieszka I 38
43-300 Bielsko-Biała

e-mail: biuro@wydawnictwo-odnowa.pl
strona: www.wydawnictwo-odnowa.pl
tel. 33 822 90 90 ®
33 822 97 97

Opracowanie redakcyjne i merytoryczne: Agnieszka Kaszok
Projekt okładki: Paweł Krzywda, www.ideo.pl
Projekt układu typograficznego: Piotr Pękała, www.icono.pl
Skład i łamanie: Elżbieta Wiencek

Wydanie XVI
Stan prawny: 10 stycznia 2019 r.

Spis treści

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny	7
Część ogólna	7
Rozdział I. Zasady odpowiedzialności karnej	7
Rozdział II. Formy popełnienia przestępstwa	10
Rozdział III. Wylączenie odpowiedzialności karnej	12
Rozdział IV. Kary	15
Rozdział V. Środki karne	17
Rozdział Va. Przepadek i środki kompensacyjne	23
Rozdział VI. Zasady wymiaru kary i środków karnych	28
Rozdział VII. Powrót do przestępstwa	32
Rozdział VIII. Środki związane z poddaniem sprawcy próbie	33
Rozdział IX. Zbieg przestępstw oraz łączenie kar i środków karnych	42
Rozdział X. Środki zabezpieczające	46
Rozdział XI. Przedawnienie	49
Rozdział XII. Zatarcie skazania	51
Rozdział XIII. Odpowiedzialność za przestępstwa popełnione za granicą	52
Rozdział XIV. Objaśnienie wyrażeń ustawowych	55
Rozdział XV. Stosunek do ustaw szczególnych	59
Część szczególna	59
Rozdział XVI. Przestępstwa przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przestępstwa wojenne	59
Rozdział XVII. Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej	64
Rozdział XVIII. Przestępstwa przeciwko obronności	67
Rozdział XIX. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	70
Rozdział XX. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	74
Rozdział XXI. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	77
Rozdział XXII. Przestępstwa przeciwko środowisku	80
Rozdział XXIII. Przestępstwa przeciwko wolności	83
Rozdział XXIV. Przestępstwa przeciwko wolności sumienia i wyznania	85
Rozdział XXV. Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	86
Rozdział XXVI. Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	90

Rozdział XXVII. Przestępstwa przeciwko czci i nietykalności cielesnej.....	92
Rozdział XXVIII. Przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową.....	94
Rozdział XXIX. Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego.....	96
Rozdział XXX. Przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości.....	101
Rozdział XXXI. Przestępstwa przeciwko wyborom i referendum.....	107
Rozdział XXXII. Przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu.....	108
Rozdział XXXIII. Przestępstwa przeciwko ochronie informacji.....	113
Rozdział XXXIV. Przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów.....	117
Rozdział XXXV. Przestępstwa przeciwko mieniu.....	120
Rozdział XXXVI. Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu.....	125
Rozdział XXXVII. Przestępstwa przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi.....	131
Część wojskowa	133
Rozdział XXXVIII. Przepisy ogólne dotyczące żołnierzy.....	133
Rozdział XXXIX. Przestępstwa przeciwko obowiązkowi pełnienia służby wojskowej.....	137
Rozdział XL. Przestępstwa przeciwko zasadom dyscypliny wojskowej.....	139
Rozdział XLI. Przestępstwa przeciwko zasadom postępowania z podwładnymi.....	140
Rozdział XLII. Przestępstwa przeciwko zasadom obchodzenia się z uzbrojeniem i uzbrojonym sprzętem wojskowym.....	141
Rozdział XLIII. Przestępstwa przeciwko zasadom pełnienia służby.....	142
Rozdział XLIV. Przestępstwa przeciwko mieniu wojskowemu.....	142
Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Przepisy wprowadzające Kodeks karny	145
Rozdział I. Przepisy ogólne.....	145
Rozdział II. Przepisy karne.....	147
Rozdział III. Zmiany w przepisach obowiązujących.....	148
Rozdział IV. Przepisy przejściowe i końcowe.....	148
SKOROWIDZ	153

KODEKS KARNY

Ustawa

z dnia 6 czerwca 1997 r.

Kodeks karny

(Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1600; zm.: poz. 2077)

Część ogólna

Rozdział I. Zasady odpowiedzialności karnej

[przesłanki odpowiedzialności karnej]

Art. 1. § 1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

§ 2. Nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

[odpowiedzialność karna w przypadku przestępstwa skutkowego popełnionego przez zaniechanie]

Art. 2. Odpowiedzialności karnej za przestępstwo skutkowe popełnione przez zaniechanie podlega ten tylko, na kim ciążył prawny, szczególnie obowiązek zapobiegnięcia skutkowi.

[zasady stosowania kar]

Art. 3. Kary oraz inne środki przewidziane w tym kodeksie stosuje się z uwzględnieniem zasad humanitaryzmu, w szczególności z poszanowaniem godności człowieka.

[przepisy właściwe w razie zmiany ustawy]

Art. 4. § 1. Jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

§ 2. Jeżeli według nowej ustawy za czyn objęty wyrokiem nie można orzec kary w wysokości kary orzeczonej, wymierzoną karę obniża się do wysokości najsurowszej kary możliwej do orzeczenia na podstawie nowej ustawy.

(Art. 4 § 2 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

§ 3. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty wyrokiem nie jest już zagrożony karą pozbawienia wolności, wymierzoną karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu zamienia się na grzywnę albo karę ograniczenia wolności, przyjmując że jeden miesiąc pozbawienia wolności równa się 60 stawkom dziennym grzywny albo 2 miesiącom ograniczenia wolności.

§ 4. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty wyrokiem nie jest już zabroniony pod groźbą kary, skazanie ulega zatarciu z mocy prawa.

[przesłanka popełnienia przestępstwa na terytorium RP]

Art. 5. Ustawę karną polską stosuje się do sprawcy, który popełnił czyn zabroniony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym, chyba że umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, stanowi inaczej.

[określenie czasu i miejsca popełnienia czynu zabronionego]

Art. 6. § 1. Czyn zabroniony uważa się za popełniony w czasie, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany.

§ 2. Czyn zabroniony uważa się za popełniony w miejscu, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany, albo gdzie skutek stanowiący znamię czynu zabronionego nastąpił lub według zamiaru sprawcy miał nastąpić.

[definicje zbrodni i występku]

Art. 7. § 1. Przestępstwo jest zbrodnią albo występkiem.

§ 2. Zbrodnią jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 albo karą surowszą.

§ 3. Występkiem jest czyn zabroniony zagrożony grzywną powyżej 30 stawek dziennych albo powyżej 5 000 złotych, karą ograniczenia wolności przekraczającą miesiąc albo karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc.

(Art. 7 § 3 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

[umyślność i nieumyślność a kategorie przestępstw]

Art. 8. Zbrodnię można popełnić tylko umyślnie; występki można popełnić także nieumyślnie, jeżeli ustawa tak stanowi.

[określenie umyślności i nieumyślności czynu zabronionego]

Art. 9. § 1. Czyn zabroniony popełniony jest umyślnie, jeżeli sprawca ma zamiar jego popełnienia, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi.

§ 2. Czyn zabroniony popełniony jest nieumyślnie, jeżeli sprawca nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia go jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć.

§ 3. Sprawca ponosi surowszą odpowiedzialność, którą ustawa uzależnia od określonego następstwa czynu zabronionego, jeżeli następstwo to przewidywał albo mógł przewidzieć.

[granice wiekowe odpowiedzialności karnej]

Art. 10. § 1. Na zasadach określonych w tym kodeksie odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat.

§ 2. Nieletni, który po ukończeniu 15 lat dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 3 lub 4, art. 223 § 2, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności, jeżeli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze okazały się bezskuteczne.

[Art. 10 § 2 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2010 r. Nr 240, poz. 1602]

§ 3. W wypadku określonym w § 2 orzeczona kara nie może przekroczyć dwóch trzecich górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo; sąd może zastosować także nadzwyczajne złagodzenie kary.

§ 4. W stosunku do sprawcy, który popełnił występki po ukończeniu lat 17, lecz przed ukończeniem lat 18, sąd zamiast kary stosuje środki wychowawcze, lecznicze albo poprawcze przewidziane dla nieletnich, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają.

[zbieg przepisów]

Art. 11. § 1. Ten sam czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo.

§ 2. Jeżeli czyn wyczerpuje znamiona określone w dwóch albo więcej przepisach ustawy karnej, sąd skazuje za jedno przestępstwo na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów.

§ 3. W wypadku określonym w § 2 sąd wymierza karę na podstawie przepisu przewidującego karę najsurowszą, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu innych środków przewidzianych w ustawie na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów.

[wielokrotność zachowań jako jeden czyn zabroniony]

Art. 12. § 1. Dwa lub więcej zachowań, podjętych w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, uważa się za jeden czyn zabroniony; jeżeli przedmiotem zamachu jest dobro osobiste, warunkiem uznania wielości zachowań za jeden czyn zabroniony jest tożsamość pokrzywdzonego.

§ 2. Odpowiada jak za jeden czyn zabroniony wyczerpujący znamiona przestępstwa ten, kto w krótkich odstępach czasu, przy wykorzystaniu tej samej albo takiej samej sposobności lub w podobny sposób popełnia dwa lub więcej umyślnych wykroczeń przeciwko mieniu, jeżeli łączna wartość mienia uzasadnia odpowiedzialność za przestępstwo.

(Art. 12 oznaczenie § 1 i § 2 dodane ustawą: Dz.U. z 2018 r. poz. 2077)

Rozdział II. Formy popełnienia przestępstwa

[usiłowanie]

Art. 13. § 1. Odpowiada za usiłowanie, kto w zamiarze popełnienia czynu zabronionego swoim zachowaniem bezpośrednio zmierza do jego dokonania, które jednak nie następuje.

§ 2. Usiłowanie zachodzi także wtedy, gdy sprawca nie uświadamia sobie, że dokonanie jest niemożliwe ze względu na brak przedmiotu nadającego się do popełnienia na nim czynu zabronionego lub ze względu na użycie środka nie nadającego się do popełnienia czynu zabronionego.

[wymiar kary w przypadku usiłowania]

Art. 14. § 1. Sąd wymierza karę za usiłowanie w granicach zagrożenia przewidzianego dla danego przestępstwa.

§ 2. W wypadku określonym w art. 13 § 2 sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

[dobrowolne odstąpienie od dokonania lub zapobieżenie skutkowi czynu zabronionego]

Art. 15. § 1. Nie podlega karze za usiłowanie, kto dobrowolnie odstąpił od dokonania lub zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego.

§ 2. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary w stosunku do sprawcy, który dobrowolnie starał się zapobiec skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego.

[przygotowanie]

Art. 16. § 1. Przygotowanie zachodzi tylko wtedy, gdy sprawca w celu popełnienia czynu zabronionego podejmuje czynności mające stworzyć

warunki do przedsięwzięcia czynu zmierzającego bezpośrednio do jego dokonania, w szczególności w tymże celu wchodzi w porozumienie z inną osobą, uzyskuje lub przysposabia środki, zbiera informacje lub sporządza plan działania.

§ 2. Przygotowanie jest karalne tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi.

[dobrowolne odstąpienie od przygotowania]

Art. 17. § 1. Nie podlega karze za przygotowanie, kto dobrowolnie od niego odstąpił, w szczególności zniszczył przygotowane środki lub zapobiegł skorzystaniu z nich w przyszłości; w razie wejścia w porozumienie z inną osobą w celu popełnienia czynu zabronionego, nie podlega karze ten, kto nadto podjął istotne starania zmierzające do zapobieżenia dokonaniu.

§ 2. Nie podlega karze za przygotowanie osoba, do której stosuje się art. 15 § 1.

[odpowiedzialność za sprawstwo]

Art. 18. § 1. Odpowiada za sprawstwo nie tylko ten, kto wykonuje czyn zabroniony sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, ale także ten, kto kieruje wykonaniem czynu zabronionego przez inną osobę lub wykorzystując uzależnienie innej osoby od siebie, poleca jej wykonanie takiego czynu.

§ 2. Odpowiada za podżeganie, kto chcąc, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, nakłania ją do tego.

§ 3. Odpowiada za pomocnictwo, kto w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie, w szczególności dostarczając narzędzie, środek przewozu, udzielając rady lub informacji; odpowiada za pomocnictwo także ten, kto wbrew prawnemu, szczególnemu obowiązкови niedopuszczenia do popełnienia czynu zabronionego swoim zaniechaniem ułatwia innej osobie jego popełnienie.

[podżeganie i pomocnictwo]

Art. 19. § 1. Sąd wymierza karę za podżeganie lub pomocnictwo w granicach zagrożenia przewidzianego za sprawstwo.

§ 2. Wymierzając karę za pomocnictwo sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

[niezależność odpowiedzialności osób współdziałających]

Art. 20. Każdy ze współdziałających w popełnieniu czynu zabronionego odpowiada w granicach swojej umyślności lub nieumyślności niezależnie od odpowiedzialności pozostałych współdziałających.

Okoliczności osobiste wyłączające, łagodzące lub zaostrzające odpowiedzialność karną]

Art. 21. § 1. Okoliczności osobiste, wyłączające lub łagodzące albo zaostrzające odpowiedzialność karną, uwzględnia się tylko co do osoby, której dotyczą.

§ 2. Jeżeli okoliczność osobista dotycząca sprawcy, wpływająca chociażby tylko na wyższą karalność, stanowi znamię czynu zabronionego, współdziałający podlega odpowiedzialności karnej przewidzianej za ten czyn zabroniony, gdy o tej okoliczności wiedział, chociażby go nie dotyczyła.

§ 3. Wobec współdziałającego, którego nie dotyczy okoliczność określona w § 2, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Odpowiedzialność podżegacza i pomocnika w przypadku usiłowania dokonania czynu zabronionego]

Art. 22. § 1. Jeżeli czynu zabronionego tylko usiłowano dokonać, podmiot określony w art. 18 § 2 i 3 odpowiada jak za usiłowanie.

§ 2. Jeżeli czynu zabronionego nie usiłowano dokonać, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Dobrowolne zapobieżenie dokonaniu czynu zabronionego przez osobę współdziałającą]

Art. 23. § 1. Nie podlega karze współdziałający, który dobrowolnie zapobiegł dokonaniu czynu zabronionego.

§ 2. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary w stosunku do współdziałającego, który dobrowolnie starał się zapobiec dokonaniu czynu zabronionego.

Nakłanianie do popełnienia czynu zabronionego w celu skierowania postępowania karnego przeciwko sprawcy]

Art. 24. Odpowiada jak za podżeganie, kto w celu skierowania przeciwko innej osobie postępowania karnego nakłania ją do popełnienia czynu zabronionego; w tym wypadku nie stosuje się art. 22 i 23.

Rozdział III. Wyłączenie odpowiedzialności karnej

[Przesłanki zastosowania obrony koniecznej]

Art. 25. § 1. Nie popełnia przestępstwa, kto w obronie koniecznej odpięra bezpośredni, bezprawny zamach na jakiekolwiek dobro chronione prawem.

§ 2. W razie przekroczenia granic obrony koniecznej, w szczególności gdy sprawca zastosował sposób obrony niewspółmierny do niebezpie-

czeństwa zamachu, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

§ 2a. Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej, odpierając zamach polegający na wdarciu się do mieszkania, lokalu, domu albo na przylegający do nich ogrodzony teren lub odpierając zamach poprzedzony wdarciem się do tych miejsc, chyba że przekroczenie granic obrony koniecznej było rażące.

(Art. 25 § 2a dodany ustawą: Dz.U. z 2018 r. poz. 20. Obowiązuje od 19 stycznia 2018 r.)

§ 3. Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej pod wpływem strachu lub wzburzenia usprawiedliwionych okolicznościami zamachu.

(Art. 25 § 3 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589)

§ 4–5.

(Art. 25 § 4 i 5 uchylone ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

[przesłanki stanu wyższej konieczności]

Art. 26. § 1. Nie popełnia przestępstwa, kto działa w celu uchylenia bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego jakimkolwiek dobrouchronionemu prawem, jeżeli niebezpieczeństwa nie można inaczej uniknąć, a dobro poświęcone przedstawia wartość niższą od dobra ratowanego.

§ 2. Nie popełnia przestępstwa także ten, kto, ratując dobro chronioneprawem w warunkach określonych w § 1, poświęca dobro, które nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego.

§ 3. W razie przekroczenia granic stanu wyższej konieczności, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

§ 4. Przepisu § 2 nie stosuje się, jeżeli sprawca poświęca dobro, które ma szczególnie obowiązek chronić nawet z narażeniem się na niebezpieczeństwo osobiste.

§ 5. Przepisy § 1–3 stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy z ciążących na sprawcy obowiązków tylko jeden może być spełniony.

[działanie w ramach eksperymentu]

Art. 27. § 1. Nie popełnia przestępstwa, kto działa w celu przeprowadzenia eksperymentu poznawczego, medycznego, technicznego lub ekonomicznego, jeżeli spodziewana korzyść ma istotne znaczenie poznawcze, medyczne lub gospodarcze, a oczekiwanie jej osiągnięcia, celowość oraz sposób przeprowadzenia eksperymentu są zasadne w świetle aktualnego stanu wiedzy.

§ 2. Eksperyment jest niedopuszczalny bez zgody uczestnika, na którym jest przeprowadzany, należyście poinformowanego o spodziewanych

korzyściach i grożących mu ujemnych skutkach oraz prawdopodobieństwie ich powstania, jak również o możliwości odstąpienia od udziału w eksperymencie na każdym jego etapie.

§ 3. Zasady i warunki dopuszczalności eksperymentu medycznego określa ustawa.

Błąd w zakresie okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego

Art. 28. § 1. Nie popełnia przestępstwa, kto pozostaje w usprawiedliwionym błędzie co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego.

(Art. 28 § 1 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

§ 2. Odpowiada na podstawie przepisu przewidującego łagodniejszą odpowiedzialność sprawca, który dopuszcza się czynu w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność stanowiąca znamię czynu zabronionego, od której taka łagodniejsza odpowiedzialność zależy.

Błąd w zakresie okoliczności wyłączającej bezprawność albo winę sprawcy

Art. 29. Nie popełnia przestępstwa, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność wyłączająca bezprawność albo winę; jeżeli błąd sprawcy jest nieusprawiedliwiony, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Błąd w zakresie bezprawności czynu zabronionego

Art. 30. Nie popełnia przestępstwa, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionej nieświadomości jego bezprawności; jeżeli błąd sprawcy jest nieusprawiedliwiony, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Wyłączenie odpowiedzialności w przypadku niepoczytalności lub ograniczonej poczytalności

Art. 31. § 1. Nie popełnia przestępstwa, kto, z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem.

§ 2. Jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

§ 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się, gdy sprawca wprowadził się w stan nietrzeźwości lub odurzenia powodujący wyłączenie lub ograniczenie poczytalności, które przewidywał albo mógł przewidzieć.

Rozdział IV. Kary

[katalog kar]

Art. 32. Karami są:

- 1) grzywna;
- 2) ograniczenie wolności;
- 3) pozbawienie wolności;
- 4) 25 lat pozbawienia wolności;
- 5) dożywotnie pozbawienie wolności.

[grzywna]

Art. 33. § 1. Grzywnę wymierza się w stawkach dziennych, określając liczbę stawek oraz wysokość jednej stawki; jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, najniższa liczba stawek wynosi 10, zaś najwyższa 540.

(Art. 33 § 1 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589)

§ 2. Sąd może wymierzyć grzywnę także obok kary pozbawienia wolności wymienionej w art. 32 pkt 3, jeżeli sprawca dopuścił się czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub gdy korzyść majątkową osiągnął.

§ 3. Ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe; stawka dzienna nie może być niższa od 10 złotych, ani też przekraczać 2.000 złotych.

[kara ograniczenia wolności]

Art. 34. § 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, kara ograniczenia wolności trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 2 lata; wymierza się ją w miesiącach i latach.

(Art. 34 § 1 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

§ 1a. Kara ograniczenia wolności polega na:

1) obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne;

2)

(Art. 34 § 1a pkt 2 uchylony ustawą: Dz.U. z 2016 r. poz. 428)

3)

(Art. 34 § 1a pkt 3 uchylony ustawą: Dz.U. z 2016 r. poz. 437)

4) potrąceniu od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd.

§ 1b. Obowiązki i potrącenie, o których mowa w § 1a, orzeka się łącznie lub osobno.

(Art. 34 § 1a i 1b dodane ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

§ 2. W czasie odbywania kary ograniczenia wolności skazany:

1) nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu;

2)

(*Art. 34 § 2 pkt 2 uchylony ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396*)

3) ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary.

(*Art. 34 § 2 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589*)

§ 3. Wymierzając karę ograniczenia wolności, sąd może orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 lub obowiązki, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 2–7a.

(*Art. 34 § 3 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2016 r. poz. 437*)

[praca na cele społeczne]

Art. 35. § 1. Nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne jest wykonywana w wymiarze od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym.

§ 2. Potrącenie wynagrodzenia za pracę może być orzeczone wobec osoby zatrudnionej; w okresie, na jaki zostało orzeczone potrącenie, skazany nie może rozwiązać bez zgody sądu stosunku pracy.

§ 3.

(*Art. 35 § 3 uchylony ustawą: Dz.U. z 2016 r. poz. 428*)

§ 4. Do orzekania świadczenia pieniężnego wymienionego w art. 39 pkt 7 oraz obowiązków, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 2–7a, przepis art. 74 stosuje się odpowiednio.

(*Art. 35 § 4 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2016 r. poz. 437*)

Art. 36.

(*Art. 36 § 1 uchylony ustawą: Dz.U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589; Art. 36 § 2 i 3 uchylone ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396*)

[kara pozbawienia wolności]

Art. 37. Kara pozbawienia wolności wymieniona w art. 32 pkt 3, trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 15 lat; wymierza się ją w miesiącach i latach.

[kary alternatywne]

Art. 37a. Jeżeli ustawa przewiduje zagrożenie karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, można zamiast tej kary orzec grzywnę albo karę ograniczenia wolności, o której mowa w art. 34 § 1a pkt 1 lub 4.

(*Art. 37a w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2016 r. poz. 428*)

[koniunkcja kar]

Art. 37b. W sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności, niezależnie od dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w ustawie za dany czyn, sąd może orzec jednocześnie karę pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy, a jeżeli górna granica ustawowego zagrożenia wynosi przynajmniej 10 lat – 6 miesięcy, oraz karę ograniczenia wolności do lat 2. Przepisów art. 69–75 nie stosuje się.

W pierwszej kolejności wykonuje się wówczas karę pozbawienia wolności, chyba że ustawa stanowi inaczej.

(Art. 37b w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2016 r. poz. 437)

Obniżenie albo nadzwyczajne obostrzenie zagrożenia karą

Art. 38. § 1. Jeżeli ustawa przewiduje obniżenie albo nadzwyczajne obostrzenie górnej granicy ustawowego zagrożenia, a ustawowe zagrożenie obejmuje więcej niż jedną z kar wymienionych w art. 32 pkt 1–3, obniżenie albo obostrzenie odnosi się do każdej z tych kar.

§ 2. Kara nadzwyczajnie obostrzona nie może przekroczyć 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności lub 20 lat pozbawienia wolności; karę pozbawienia wolności wymierza się w miesiącach i latach.

§ 3. Jeżeli ustawa przewiduje obniżenie górnej granicy ustawowego zagrożenia, kara wymierzona za przestępstwo zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności nie może przekroczyć 25 lat pozbawienia wolności, a za przestępstwo zagrożone karą 25 lat pozbawienia wolności nie może przekroczyć 20 lat pozbawienia wolności.

(Art. 38 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

Rozdział V. Środki karne

[katalog środków karnych]

Art. 39. Środkami karnymi są:

- 1) pozbawienie praw publicznych;
- 2) zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej;
- 2a) zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi;

(Art. 39 pkt 2a dodany ustawą: Dz.U. z 2005 r. Nr 163, poz. 1363)

- 2b) zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu;

(Art. 39 pkt 2b w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

- 2c) zakaz wstępu na imprezę masową;

(Art. 39 pkt. 2c dodany ustawą: Dz.U. z 2009 r. Nr 62, poz. 504)

- 2d) zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych;

(Art. 39 pkt 2d dodany ustawą: Dz.U. z 2009 r. Nr 201, poz. 1540)

- 2e) nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym;

(Art. 39 pkt 2e w brzmieniu ustalonym: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

- 3) zakaz prowadzenia pojazdów;

4–6)

(Art. 39 pkt 4–6 uchylone ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

- 7) świadczenie pieniężne;
- 8) podanie wyroku do publicznej wiadomości.

(Art. 39 pkt 4 w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2003 r. Nr 111, poz. 1061)

Iskutki prawne pozbawienia praw publicznych1

Art. 40. § 1. Pozbawienie praw publicznych obejmuje utratę czynnego i biernego prawa wyborczego do organu władzy publicznej, organu samorządu zawodowego lub gospodarczego, utratę prawa do udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz do pełnienia funkcji w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego lub zawodowego, jak również utratę posiadanego stopnia wojskowego i powrót do stopnia szeregowego; pozbawienie praw publicznych obejmuje ponadto utratę orderów, odznaczeń i tytułów honorowych oraz utratę zdolności do ich uzyskania w okresie trwania pozbawienia praw.

§ 2. Sąd może orzec pozbawienie praw publicznych w razie skazania na karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególnie potępienie.

Orzeczenie zakazu zajmowania określonego stanowiska albo wykonywania określonego zawodu1

Art. 41. § 1. Sąd może orzec zakaz zajmowania określonego stanowiska albo wykonywania określonego zawodu, jeżeli sprawca nadużył przy popełnieniu przestępstwa stanowiska lub wykonywanego zawodu albo okazał, że dalsze zajmowanie stanowiska lub wykonywanie zawodu zagraża istotnym dobrom chronionym prawem.

§ 1a. Sąd może orzec zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu na szkodę małoletniego. Sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego.

(Art. 41 § 1a w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2016 r., poz. 862)

§ 1b. Sąd orzeka dożywotnio zakaz, o którym mowa w § 1a, w razie ponownego skazania sprawcy w warunkach określonych w tym przepisie.

(Art. 41 § 1b w brzmieniu ustalonym ustawą: Dz.U. z 2015 r. poz. 396)

§ 2. Sąd może orzec zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej w razie skazania za przestępstwo popełnione w związku z pro-